

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

©2019 САВЧЕНКО М. В., ШКУРЕНКО О. В.

УДК 658.1
JEL: G32; O16; M21; F23

Савченко М. В., Шкуренко О. В. Фінансова стійкість як передумова розвитку міжнародного бізнесу

Мета статті полягає в розробці теоретико-методологічних положень з управління фінансовою стійкістю і платоспроможністю суб'єктів міжнародного бізнесу. У результаті дослідження було встановлено, що успіх функціонування та розвитку міжнародних суб'єктів господарювання залежить від фінансової стабільності та платоспроможності. Систематизовано основні риси фінансової стійкості підприємства, що дозволило визначити фінансову стабільність як здатність підприємства неухильно розвиватися в умовах ризикованого внутрішнього та зовнішнього середовища з метою максимізації фінансових результатів та розширеного відтворення. Встановлено взаємозв'язок фінансової стійкості міжнародних суб'єктів господарювання з такими категоріями, як фінансова безпека, гнучкість, стабільність, рівновага, платоспроможність. Акцентовано увагу на тому, що при визначенні системи цілей фінансової стабільності та управління платоспроможністю необхідно використовувати комплексний підхід, який полягає у відображенні економічних можливостей підприємства відповідно до змін у конкурентному середовищі. Також виділено певні особливості управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю суб'єктів міжнародного бізнесу. Проведено комплексну оцінку фінансової стійкості для ПрАТ «АртВайнері» за період 2008–2018 рр. на основі використання таксономічного показника. Розраховано прогнозні значення показника фінансової стійкості суб'єкта міжнародного бізнесу, а також верхня і нижня межі довірчих інтервалів на 2019–2020 рр., що дозволить розробити стратегічні напрями його розвитку. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є обґрунтування розробки механізму управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю суб'єктів міжнародного бізнесу, а на концептуальному рівні – уточнення деяких понять та їх логічного використання у практичній діяльності.

Ключові слова: суб'єкт міжнародного бізнесу, фінансова стійкість, платоспроможність, інтегральний показник, інструменти управління.

DOI:

Рис.: 7. Табл.: 1. Формул.: 4. Бібл.: 28.

Савченко Марина Василівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса (вул. 600-річчя, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: m_savchenko@donnu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9063-3551>

Шкуренко Ольга Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій, Державний університет інфраструктури та технологій (вул. Кирилівська, 9, Київ, 04071, Україна)

E-mail: dondyu@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0460-4800>Researcher ID: <http://www.researcherid.com/Q-9421-2018>УДК 658.1
JEL: G32; O16; M21; F23

Савченко М. В., Шкуренко О. В. Финансовая стойкость как предпосылка развития международного бизнеса

Цель статьи состоит в разработке теоретико-методологических положений по управлению финансовой стойкостью и платежеспособностью субъектов международного бизнеса. В результате исследования было установлено, что успех функционирования и развития международных субъектов хозяйствования зависит от финансовой стабильности и платежеспособности. Систематизированы основные черты финансовой стойкости предприятия, что позволило определить финансовую стабильность как способность предприятия неуклонно развиваться в условиях рискованной внутренней и внешней среды с целью максимизации финансовых результатов и расширенного воспроизводства. Установлена взаимосвязь финансовой стойкости международных субъектов хозяйствования с такими категориями, как финансовая безопасность, гибкость, стабильность, равновесие, платежеспособность. Акцентировано внимание на том, что при определении системы целей финансовой стабильности и управлении платежеспособностью необходимо использовать комплексный подход, который состоит в отображении экономических возможностей предприятия согласно изменениям в конкурентной среде. Также выделены определенные особенности управления финансовой стойкостью и платежеспособностью субъектов международного бизнеса. Проведена комплексная оценка финансовой стойкости для ПрАО «АртВайнери» за период 2008–2018 гг. на основе использования таксономического показателя. Рассчитаны прогнозные значения показателя финансовой стойкости субъекта международного бизнеса, а также верхняя и нижняя границы доверительных интервалов на 2019–2020 гг., что позволит разработать стратегические направления его развития. Перспективами дальнейших исследований в данном направлении являются обоснование разработки механизма по управлению финансовой

UDC 658.1

JEL: G32; O16; M21; F23

Savchenko M. V., Shkurenko O. V. Financial Resilience as a Background of the International Business Development

The article is aimed at developing the theoretic-methodological provisions for the management of financial resilience and solvency of international business entities. As result of the research it is found that the success of functioning and development of international business entities depends on financial stability and solvency. The main features of the financial resilience of enterprise are systematized, which allows defining financial stability as the ability of enterprise to develop steadily in the conditions of risky internal and external environment in order to maximize financial results and extended reproduction. The relationship between the financial resilience of international business entities and such categories as financial security, flexibility, stability, balance and solvency is determined. It is emphasized that in defining the system of financial stability goals and in management of solvency, it is necessary to use a comprehensive approach, which is to show the economic opportunities of enterprise according to the changes in the competitive environment. Also certain features of management of financial resilience and solvency of international business entities are allocated. A comprehensive assessment of financial resilience for PrJSC «ArtWinery» for the period of 2008–2018 is carried out on the basis of use of taxonomic indicator. The forecast values of the financial resilience of the international business entity, as well as the upper and lower limits of confidence intervals for 2019–2020, are calculated, which will allow elaborating the strategic directions of its development. Prospects for further research in this direction are substantiation for the development of a mechanism to manage the financial resilience and solvency of interna-

стойкістю і платіжеспособністю суб'єктів міжнародного бізнесу, а на концептуальному рівні – уточнення деяких понять і їх логічного використання в практичній діяльності.

Ключевые слова: суб'єкт міжнародного бізнесу, фінансова стійкість, платіжеспособність, інтегральний показател, інструменти управління.

Рис.: 7. Табл.: 1. Формул: 4. Библ.: 28.

Савченко Марина Васильевна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри міжнародних економічних відносин, Донецький національний університет імені Василя Стуса (ул. 600-летия, 21, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: m_savchenko@donnu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9063-3551>

Шкурченко Ольга Владимировна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бізнес-логістики і транспортних технологій, Госуниверситет інфраструктури і технологій (ул. Кирилловская, 9, Київ, 04071, Україна) **E-mail:** dondyu@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0460-4800>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/Q-9421-2018>

tional business entities, and, at the conceptual level, refinement of some concepts and their logical use in practical activities.

Keywords: subject of international business, financial resilience, solvency, integral indicator, management instruments.

Fig.: 7. Tabl.: 1. Formulae: 4. Bibl.: 28.

Savchenko Maryna V. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of International Economic Relations, Vasyl' Stus Donetsk National University (21 600-richchia Str., Vinnytsya, 21021, Ukraine)

E-mail: m_savchenko@donnu.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9063-3551>

Shkurenko Olga V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Business-Logistics and Transport Technologies, State University of Infrastructure and Technologies (9 Kyrylivska Str., Kyiv, 04071, Ukraine)

E-mail: dondyu@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0460-4800>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/Q-9421-2018>

Успішність функціонування соціально-економічних систем мікрорівня в умовах ринкової економіки вимагає забезпечення ними належної економічної рівноваги і, передусім, – фінансової стійкості та платоспроможності. Саме вони виступають запорукою ефективного здійснення фінансово-господарської діяльності соціально-економічних систем мікрорівня, здатності мобілізувати кількісні й якісні фактори сприяння подальшому розвитку їх виробничого потенціалу.

Однак, незважаючи на свою практичну значущість, проблема управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства розроблена в неповному обсязі. Дослідженню процесу управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства присвятили свої роботи багато вітчизняних і зарубіжних учених.

Найважливіші досягнення в розробці теоретичних, методологічних і прикладних аспектів проблеми управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю підприємства належать плеяді яскравих світил економічної науки: Л. А. Бернстайну, Ю. Ф. Брігхему, А. Р. Макміну, К. Хеддервіку, М. С. Абрютіну, І. Т. Балабанову, В. В. Бочарову, Л. Т. Гіляровському, А. В. Грачову, В. В. Ковальову, М. Н. Крейніній, В. І. Макареву, Р. С. Сайфуліну, Г. В. Савицькій, А. Д. Шеремету та ін. [1–28].

Однак слід констатувати, що формування сучасної парадигми управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю суб'єктів міжнародного бізнесу, адекватної викликам сучасності, та відображення їх специфічних проявів у діяльності підприємств тільки зароджується. Більшість її теоретико-методологічних і практичних площин потребують поліфонії новітніх ідей, наукової переорієнтації, творчого підходу та теоретичного обґрунтування альтернативних шляхів їх вирішення.

Мета статті полягає в розробці теоретико-методологічних положень з управління фінансовою

стійкістю та платоспроможністю суб'єктів міжнародного бізнесу.

Наукові праці сучасних вітчизняних і зарубіжних учених [1–28] показують, що процес формування умов забезпечення фінансової стійкості суб'єктів міжнародного бізнесу є важливою економічною проблемою, вирішення якої потребує вдосконалення та розробки сучасного методичного забезпечення і застосування в процесі управління аналітичного апарату оцінки та прогнозування.

У науковій літературі поняття «стійкість» отожднюється з такими поняттями, як сталість (незмінність, сталість) і стабільність (забезпечення стійкості). Кібернетичний підхід трактує стійкість як збереження незмінності деяких інваріант системи в процесі змін її стану. Економіко-математичний підхід до визначення стійкості характеризується ствердженням про умови, які забезпечують системі стан рівноваги або утримання його характерних ознак на відповідному рівні.

У результаті стійкість означає здатність вистояти, протистояти й адаптуватися до дії екзогенних і ендогенних факторів. Як процес стійкість є наслідком взаємозв'язку взаємодіючих операцій системи, метою яких є генерація факторів рівноваги та створення фундаменту для подальшого розвитку.

У наукових літературних джерелах наведено характеристики фінансової стійкості як комплексного, багатофакторного поняття, яке характеризується шістьма основними ознаками (рис. 1).

1) Фінансова стійкість забезпечує стабільність діяльності підприємства [2–4; 24; 29]. У довгостроковій перспективі стійкість підприємства визначається його стабільним фінансовим станом, інвестиційним кліматом, виробничим процесом.

2) Фінансова стійкість підприємства гарантує збереження його платоспроможності та кредитоспроможності [1; 5; 7; 8; 15; 21; 23]. Цілком зрозуміло, що раціональна структура капіталу підприємства до-

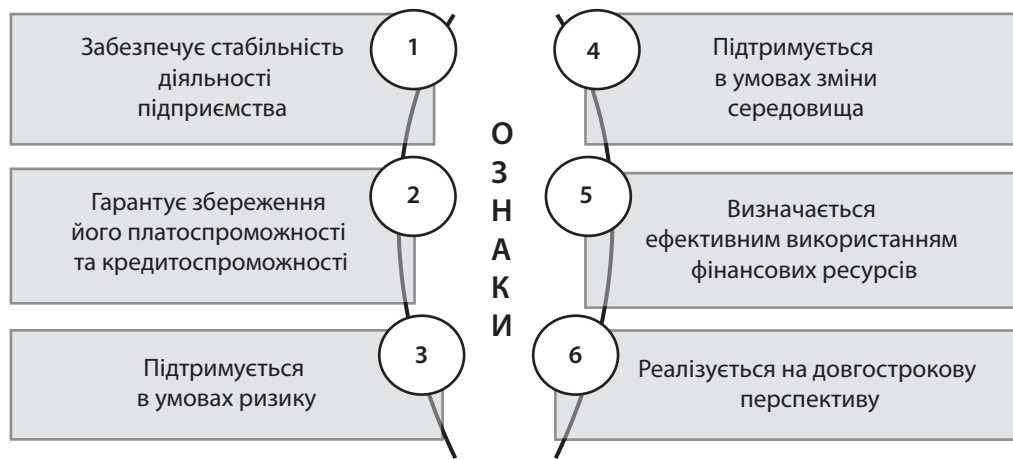


Рис. 1. Основні ознаки фінансової стійкості підприємства

зволить вчасно платити за невідкладними борговими зобов'язаннями, при цьому діяльність підприємства може розширюватися за рахунок позикових кредитних ресурсів. Отже, фінансово стійке підприємство має переваги перед іншими суб'єктами господарювання в отриманні кредитних ресурсів, інвестиційних коштів, підборі постачальників сировини, персоналу.

3) Необхідність підтримки фінансової стійкості при будь-яких ринкових коливаннях, циклічності діяльності, тобто в умовах ризикових ситуацій [9; 10; 14; 16; 18; 22].

4) Уміння підтримувати стабільність в умовах зміни внутрішнього та зовнішнього середовища [10; 12; 17; 26; 27]. Вкрай важливою є адаптація до негативного впливу чинників у динамічному оточенні, вміння вчасно їх прогнозувати, пристосовуватися до нових господарських реалій, особливо в умовах кризи.

5) Фінансова стійкість визначається ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства [3; 6; 11; 13; 25; 28]. Важливість цієї ознаки полягає в тому, що від ефективності розподілу та використання цих ресурсів залежить реалізація розширеного відтворення, бізнес-проектів, програм розвитку, тобто все фінансове становище підприємства в перспективі.

6) Фінансова стійкість реалізується на довгострокову перспективу, тобто досягається оптимальне співвідношення власних і позикових коштів. Результатом є забезпечення оптимальної частки власного капіталу в загальних фінансових ресурсах підприємства.

Таким чином, аналіз представлених в аналітичній літературі визначень фінансової стійкості підприємства дозволив сформулювати таке: фінансова стійкість – це здатність підприємства стабільно розвиватися в умовах ризикованих внутрішнього та зовнішнього середовища з метою максимізації фінансових результатів і розширеного відтворення.

Фінансова стійкість підприємства тісно взаємопов'язана і з іншими категоріями: фінансовою безпекою, гнучкістю, стійкістю, рівновагою, платоспро-

можністю. Схему взаємозв'язку понять наведено на рис. 2.

Якщо поточна платоспроможність – це зовнішній прояв фінансового стану підприємства, то фінансова стійкість – внутрішня його сторона, яка забезпечує стабільну платоспроможність у тривалій перспективі, в основі якої лежить збалансованість активів і пасивів, доходів і витрат, позитивних і негативних грошових потоків (рис. 3).

Фінансова стійкість нерозривно пов'язана з платоспроможністю суб'єкта господарювання. Компаративний аналіз літературних джерел дає можливість виділити суттєві ознаки останнього.

По-перше, це здатність підприємства негайно погасити поточну заборгованість власними коштами.

По-друге, це здатність протидіяти несподіваним перервам у надходженні грошових потоків, що автоматично призводить до від'ємного значення чистого грошового потоку. В умовах дефіциту надходження грошових коштів, з метою уникнення неплатоспроможності та банкрутства, можлива реалізація та перерозподіл деяких видів активів, диверсифікація діяльності.

По-третє, це можливість цілеспрямованого впливу на процеси обігу грошових коштів, а отже, їх витрачання та перерозподілу.

Отже, істотні ознаки платоспроможності підприємства пов'язані з можливістю швидко формувати необхідний обсяг джерел фінансування і, перш за все, позикових коштів.

Важливість для підприємства підтримувати стабільну діяльність свідчить про необхідність управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю суб'єктів міжнародного бізнесу, що можна навести у вигляді послідовності пов'язаних між собою етапів (рис. 4).

Управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю суб'єктів міжнародного бізнесу та його стратегічна націленість має певні особливості:

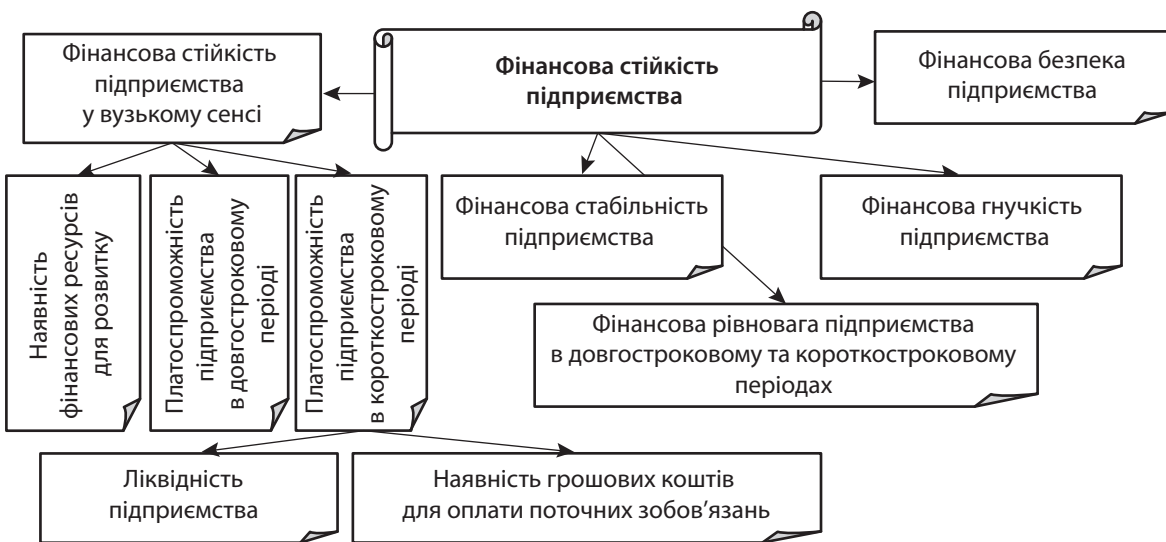


Рис. 2. Схема взаємозв'язку фінансової стійкості з іншими категоріями

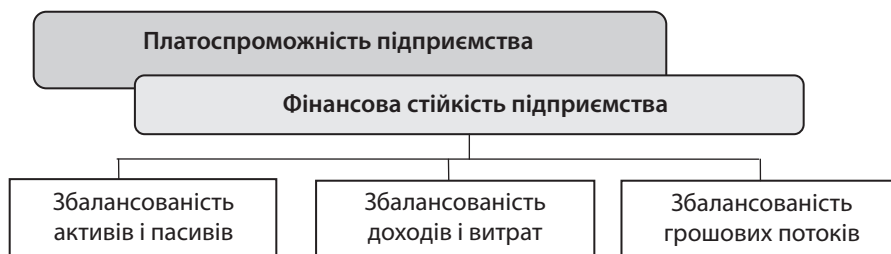


Рис. 3. Взаємозв'язок фінансової стійкості та платоспроможності підприємства

- ✦ *по-перше*, відповідає ознакам підпорядкованості в загальну систему управління господарсько-фінансовою діяльністю суб'єктів міжнародного бізнесу;
- ✦ *по-друге*, залежить від економічних особливостей конкурентного середовища й організаційно-правової форми функціонування суб'єктів міжнародного бізнесу;
- ✦ *по-третє*, завжди пов'язане з постійним впливом певних фінансових ризиків.

Загальним для кожного етапу управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю є використання інструментів управління фінансовою стійкістю і платоспроможністю підприємства, тому при розробці схеми механізму управління доцільно було б вказати для кожного етапу процесу управління конкретний набір інструментарію, який може бути використаний.

На нашу думку, в ході визначення системи цілей управління фінансовою стійкістю та платоспроможністю потрібно використовувати комплексний підхід як відображення економічних можливостей підприємства відповідно до змін конкурентного середовища.

Для інтегральної оцінки фінансової стійкості суб'єктів міжнародного бізнесу рекомендується застосувати алгоритм класичного варіанта побудови таксономічного показника [18; 19; 25].

1-й етап алгоритму: Стандартизація значень показників:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{\sigma_j}, \quad (1)$$

де x_{ij} – значення показників фінансової стійкості підприємства;

$i = 1, m$ – кількість періодів дослідження;

$j = 1, n$ – кількість показників;

$\bar{x}_j = \frac{1}{m} \cdot \sum_{i=1}^m x_{ij}$ – середнє значення показника;

$\sigma_j = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^m (x_{ij} - \bar{x}_j)^2}{m}}$ – середньоквадратичне відхилення показника, забезпечує вирівнювання дисперсій і значень показників.

2-й етап: Формування еталона. Для цього безліч показників ділиться на стимулятори та дестимулятори. Еталоном обирається точка $P_0(x_{01}, \dots, x_{0n})$ де

$x_{0j} = \max x_{ij}$ – максимальні значення показника в межах обраної сукупності величин, якщо показник x_j є стимулятором; $x_{0j} = \min x_{ij}$ – мінімальні значення показника в межах обраної сукупності величин, якщо x_j – дестимулятори.

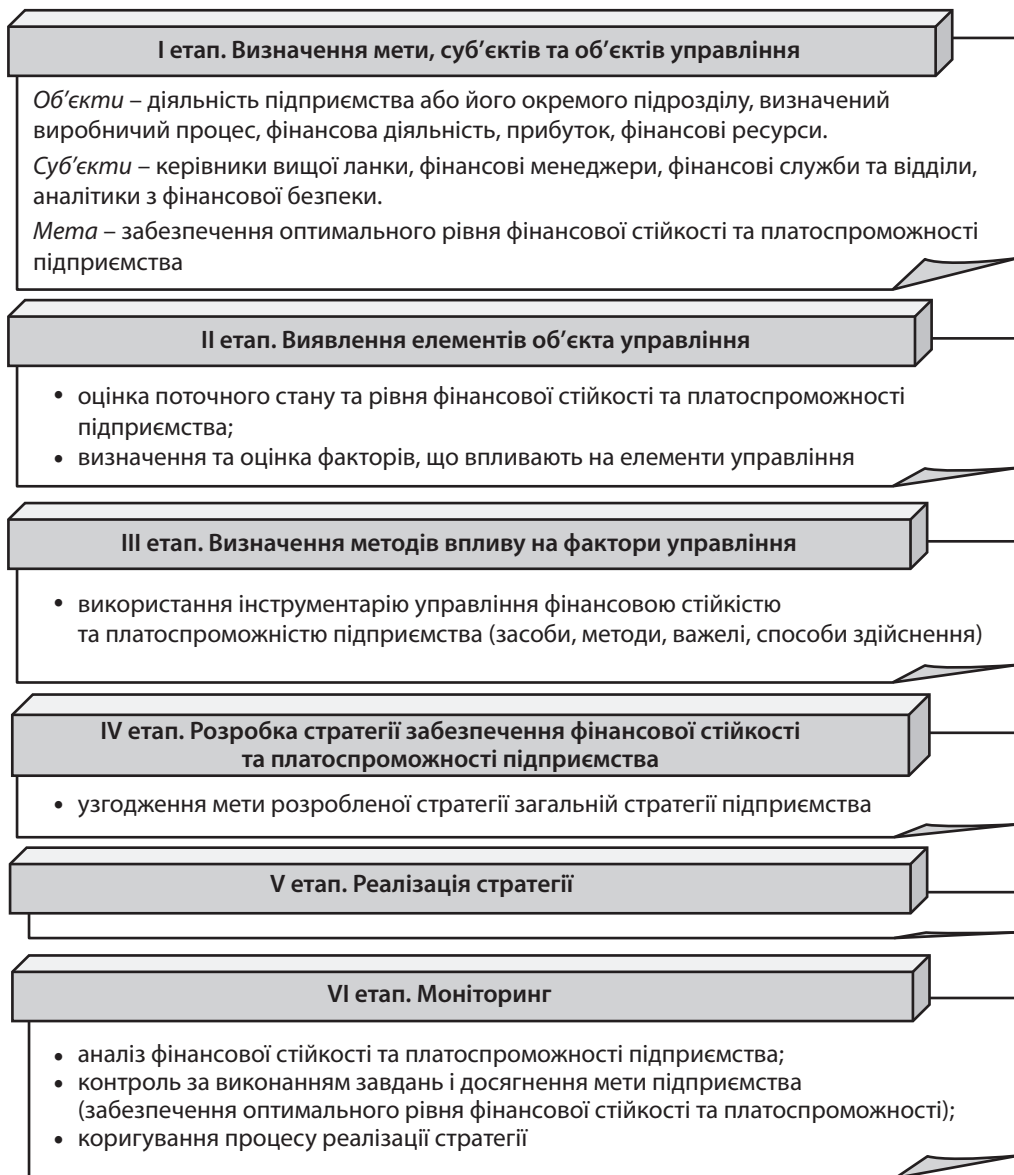


Рис. 4. Етапи управління фінансовою стійкістю і платоспроможністю суб'єктів міжнародного бізнесу

3-й етап: Обчислення узагальнюючого показника за формулою:

$$I_{\Phi C} = 1 - I_i, \quad (2)$$

де $I_i = \frac{d_i}{\|d_i\|};$

$$d_i = \sqrt{\sum_{j=1}^n (x_{ij} - x_{i0})^2} - \text{відстань між точками-показниками, які відображають фінансову стійкість підприємства, і точкою-еталоном};$$

показниками, які відображають фінансову стійкість підприємства, і точкою-еталоном;

$$\bar{d} = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m d_i - \text{середнє значення величин відстані};$$

$$\sigma_d = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^m (d_i - \bar{d})^2}{m}} - \text{середньоквадратичне відхилення відстані};$$

$$\|d_i\| = \bar{d} + 3\sigma_d - \text{нормування відстані.}$$

Отже, таксономічний показник фінансової стійкості підприємства має високі значення при близьких до ідеалу значеннях показників і низькі – при далеких. Такий підхід до формування узагальнюючого показника дає можливість запобігти суб'єктивному оцінюванню значущості окремих показників у процесі визначення результату. Реалізацію наведеного алгоритму методу побудови таксономічного показника виконаємо для ПрАТ «АртВайнері» за період 2008–2018 рр. (табл. 1).

На рис. 5 графічно зображено зміни значень узагальнюючого показника фінансової стійкості ПрАТ «АртВайнері» (ІФС), що стає основою констатації про наявність періодичних коливань (це можна пояснити впливом зовнішніх факторів – платоспроможність ринкового попиту, зміни економічних умов господарювання та ін.).

Таблиця 1

Розрахунок узагальнюючого показника фінансової стійкості ПрАТ «АртВайнері» за 2008–2018 рр.

Показник	Рік											\bar{x}_j	σ_i	Егалон P_0
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018			
Коефіцієнт поточної ліквідності	7,231	3,164	2,079	1,784	1,254	1,171	1,087	1,134	1,173	1,252	1,307	2,058	1,740	7,231
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,520	1,143	0,820	0,802	0,605	0,582	0,506	0,637	0,392	0,622	0,800	0,766	0,304	1,520
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,050	0,031	0,066	0,063	0,024	0,014	0,014	0,045	0,111	0,104	0,086	0,055	0,033	0,111
Коефіцієнт фінансової стабільності	6,422	2,519	1,569	1,235	0,952	0,655	0,563	0,615	0,672	0,710	0,700	1,510	1,651	6,422
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,865	0,716	0,611	0,553	0,488	0,396	0,360	0,381	0,402	0,415	0,412	0,509	0,155	0,865
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,822	0,789	0,648	0,600	0,246	0,261	0,155	0,217	0,258	0,354	0,438	0,435	0,229	0,822
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	0,841	0,665	0,504	0,426	0,190	0,146	0,080	0,118	0,148	0,201	0,235	0,323	0,240	0,841
Частка оборотних коштів в активах	0,846	0,849	0,785	0,779	0,632	0,708	0,696	0,702	0,702	0,732	0,769	0,745	0,064	0,849
Частка запасів в поточних активах	0,789	0,638	0,592	0,535	0,513	0,495	0,530	0,436	0,664	0,501	0,386	0,553	0,107	0,789
												\bar{d}	σ_d	$\ d_i\ = \bar{d} + 3\sigma_d$
d_i	0,062	5,658	7,130	7,582	8,217	8,485	8,630	8,541	8,491	8,374	8,322	7,227	2,418	14,480
$I_i = \frac{d_i}{\ d_i\ }$	0,004	0,391	0,492	0,524	0,567	0,586	0,596	0,590	0,586	0,578	0,575			
$I_{\Phi C} = 1 - I_i$	0,996	0,609	0,508	0,476	0,433	0,414	0,404	0,410	0,414	0,422	0,425			

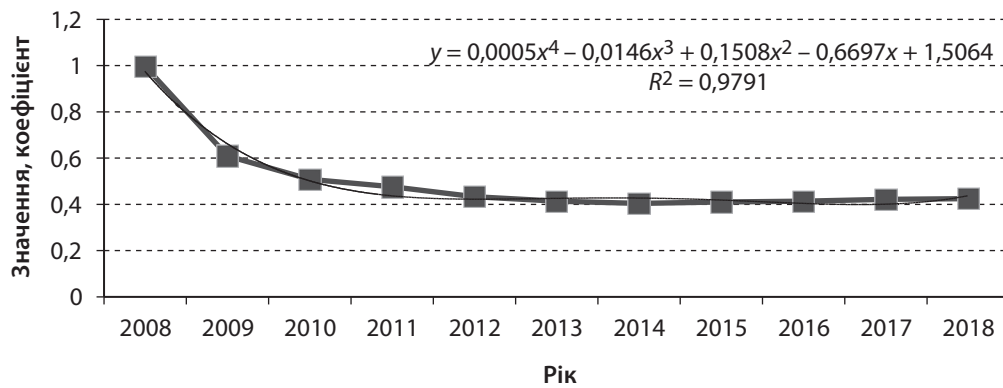


Рис. 5. Зміни значень узагальнюючого показника фінансової стійкості ПрАТ «АртВайнері» у 2008–2018 рр.

Крім того, графічна ілюстрація рис. 5 вказує на стійку тенденцію до зниження фінансової стійкості підприємства.

Періодичну функцію тренду можна представити у вигляді полінома шостого ступеня:

$$y = 0,0005x^4 - 0,0146x^3 + 0,1508x^2 - 0,6679x + 1,5064. \quad (3)$$

Для оцінки значущості коефіцієнта детермінації обчислено його мінімальне значення, за яким можна вважати кореляцію суттєвою:

$$R_{\min}^2 = \frac{t^2(n-1)}{n-2+t^2(n-1)} = 0,843, \text{ де } t(n-1) - \text{коефі-}$$

цієнт Стюдента для довірчої ймовірності 0,95 і числа ступенів свободи 11 ($t = 2,201$). Таким чином, кореляцію заданої лінії тренду з побудованою лінією прогнозу слід визнати істотною. На рис. 6 зображено графіки лінії прогнозу, лінії тренду і відхилень.

За умови припущення про нормальний закон розподілу відхилень (помилки) моделі довірчий інтервал обчислюється за формулою:

$$Y \left(1 \pm \frac{t(n-1) \cdot \sigma}{\sqrt{n}} \right), \quad (4)$$

де Y – значення моделі;
 $t(n-1)$ – коефіцієнт Стюдента;

N – кількість спостережень;
 σ – відносне середньоквадратичне відхилення залишків моделі.

На рис. 7 наведено результати обчислень прогнозних значень показника фінансової стійкості ПрАТ «АртВайнері» та верхня і нижня межі довірчих інтервалів на 2019–2020 рр.

ВИСНОВКИ

Отже, на основі побудови періодичного тренду виявлено тенденцію до негативних змін фінансової стійкості ПрАТ «АртВайнері», що вказує на необхідність детального аналізу на предмет визначення: які показники фінансової стійкості підприємства погіршилися, а які покращилися. Процес прогнозування забезпечує інтеграцію, координацію та зменшення невизначеності. Використання методики щодо реальних значень показників фінансової стійкості суб'єктів міжнародного бізнесу дозволило отримати результати аналізу, які мають практичну цінність у вирішенні актуальних питань прогнозування фінансової стійкості підприємства з метою розробки своєчасних заходів щодо її підвищення. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Безугла Т. В. «Економічна стійкість» та «Фінансова стійкість». *Молодий вчений*. 2014. № 3. С. 32–34.

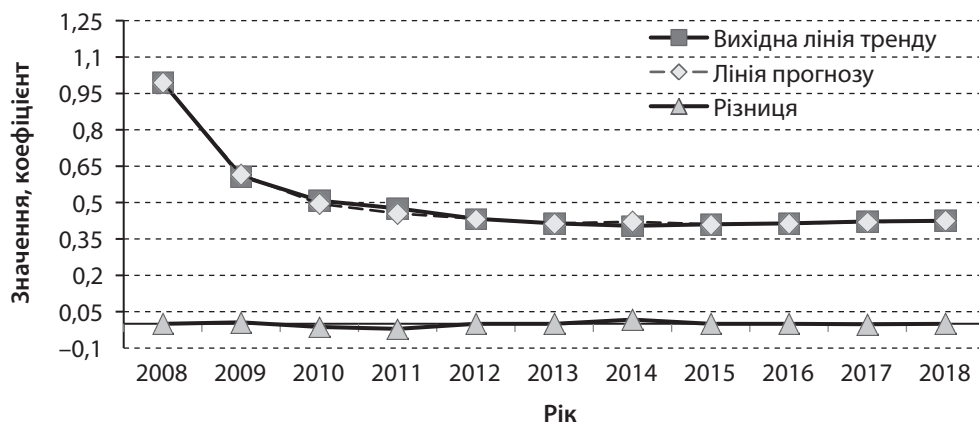


Рис. 6. Порівняльний аналіз вихідної лінії тренду фінансової стійкості ПрАТ «АртВайнері» та лінії її прогнозу за 2008–2018 рр.

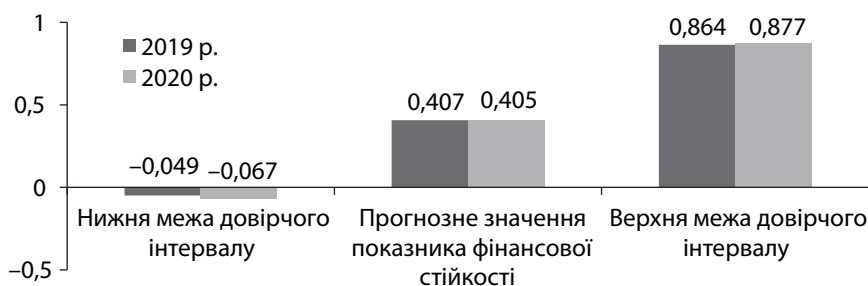


Рис. 7. Прогнозні значення показника фінансової стійкості ПрАТ «АртВайнері» на 2019–2020 рр.

2. Обущак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 9. С. 92–100.

3. Салига К. С., Власенко С. А. Методичні підходи діагностування фінансового стану підприємства. *Держава та регіони*. 2007. № 3. С. 204–210.

4. Бланк І. О. Основи фінансового менеджменту : підручник. Київ : КНТЕУ, 2010. 476 с.

5. Крейнина М. Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле. М. : Дело и сервис, 2010. 256 с.

6. Финансовый менеджмент : учебник для вузов / под ред. Г. Б. Поляка ; 2-е изд., перераб. и доп. М. : Юнити-Дана, 2012. 277 с.

7. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Финансовый менеджмент : навч. посіб. 3-є вид., перероб. і допов. Київ : Знання, 2008. 483 с.

8. Терещенко О. О. Финансовая деятельность субъектов хозяйствования : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2003. 554 с.

9. Билик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Финансовый анализ : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 592 с.

10. Оспіщев В. І., Нагорна І. В. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2009. Вип. 2. С. 218–223.

11. Мошенський С. З., Олійник О. В. Економічний аналіз : підручник; 2-вид., доп. і перероб. Житомир : Рута, 2007. 704 с.

12. Філімоненков О. С. Финансы предприятий : навч. посіб. 2-е вид., перероб. і допов. Київ : МАУП, 2004. 295 с.

13. Цал-Цалко Ю. С. Финансовая звітність підприємства та її аналіз : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 359 с.

14. Селезнева Н. Н., Ионова А. Ф. Финансовый анализ. Управление финансами. М. : ЮНИТИ. 2013. 659 с.

15. Друри К. Производственный и управленческий учет. М. : ЮНИТИ, 2015. 476 с.

16. Маршалл Дж. Ф., Бансал В. К. Финансовая инженерия. Полное руководство по финансовым нововведениям / пер. с англ. М. : ИНФРА-М, 1998. 784 с.

17. Алексеенко Н. В. Управление устойчивым развитием промышленных предприятий. *Экономика и организация управления*. 2009. Вип. 2. С. 50–60.

18. Зайцев О. Н. Оценка экономической устойчивости промышленных предприятий (на примере промышленности строительных материалов) : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05. Хабаровск, 2007. 23 с.

19. Бугай В. З., Омельченко В. М. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства. *Держава та регіони*. 2008. № 1. С. 34–39.

20. Василенко А. В. Менеджмент устойчивого развития предприятий : монография. Киев : ЦУЛ, 2015. 648 с.

21. Журавльова О. Є. Финансовая стійкість підприємства: теорія і практика. *Формування ринкової економіки*. 2009. Вип. 22. С. 523–536. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/18846/523-536.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

22. Плиса В. Й., Приймак І. І. Стратегія забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в економіці України : монографія. Львів : АТБ, 2009. 142 с.

23. Ловінська І. Г. Финансовая стійкість організацій як індикатор економічного потенціалу. *Фінанси, облік і аудит*. 2014. Вип. 1. С. 252–259. URL: <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/7120/Lovinska.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

24. Костирко Л. А. Аналіз потенціалу фінансової в системі управління вартістю підприємства. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2015. № 4. С. 122–128.

25. Шеремет А. Д., Негашев Е. В. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций. 2-е изд., перераб. и доп. М. : НИЦ ИНФРА-М, 2016. 208 с.

26. Ковалев В. В., Волкова О. Н. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. М. : ПБОЮЛ, 2001. 424 с.

27. Мамонтова Н. А. Финансовая стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості) : дис. ... канд. экон. наук : 08.04.01. Київ, 2006. 255 с.

28. Поддерьогін А. М., Наумова Л. Ю. Финансовая стійкість підприємств в економіці України : монографія. Київ : КНЕУ, 2011. 184 с.

REFERENCES

Alekseyenko, N. V. "Upravleniye ustoychivym razvitiyem promyshlennykh predpriyatiy" [Management of Sustainable Development of Industrial Enterprises]. *Ekonomika i organizatsiya upravleniya*, no. 2 (2009): 50-60.

Bezuhla, T. V. "«Ekonomiczna stiikist» ta «Fiansova stiikist»" ["Economic Sustainability» and «Financial Sustainability»]. *Molodyi vchenyi*, no. 3 (2014): 32-34.

Bilyk, M. D. et al. *Finansovyi analiz* [Financial Analysis]. Kyiv: KNEU, 2005.

Blank, I. O. *Osnovy finansovoho menedzhmentu* [Fundamentals of Financial Management]. Kyiv: KNTEU, 2010.

Buhai, V. Z., and Omelchenko, V. M. "Analiz ta otsinka finansovoi stiikosti pidpriemstva" [Analysis and Evaluation of Financial Stability of the Enterprise]. *Derzhava ta rehiony*, no. 1 (2008): 34-39.

Druri, K. *Proizvodstvennyy i upravlencheskiy uchet* [Production and Management Accounting]. Moscow: YuNITI, 2015.

- Filimonenkov, O. S. *Finansy pidpriemstv* [Business Finance]. Kyiv: MAUP, 2004.
- Finansovyy menedzhment* [Financial Management]. Moscow: Yuniti-Dana, 2012.
- Kostyrko, L. A. "Analiz potentsialu finansovoi v systemi upravlinnia vartistiu pidpriemstva" [Potential Analysis of Financial Stability Control in Enterprise Value]. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni Volodymyra Dalia*, no. 4 (2015): 122-128.
- Kovalenko, L. O., and Remnyova, L. M. *Finansovyi menedzhment* [Financial Management]. Kyiv: Znannia, 2008.
- Kovalev, V. V., and Volkova, O. N. *Analiz khozyaystvennoy deyatelnosti predpriyatiya* [Analysis of the Economic Activity of the Enterprise]. Moscow: PBOYuL, 2001.
- Kreynina, M. N. *Analiz finansovogo sostoyaniya i investitsionnoy privlekatelnosti aktsionerlykh obshchestv v promyshlennosti, stroitelstve i torgovle* [Analysis of the Financial Condition and Investment Attractiveness of Joint Stock Companies in Industry, Construction and Trade]. Moscow: Delo i servis, 2010.
- Lovinska, I. H. "Finansova stiikist orhanizatsii yak indykator ekonomichnoho potentsialu" [Financial Stability of an Organization as an Indicator of Economic Potential]. *Finansy, oblik i audyt*. 2014. <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/7120/Lovinska.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Mamontova, N. A. "Finansova stiikist aktsionerlykh pidpriemstv i metody yii zabezpechennia (na prykladi pidpriemstv kharchovoi promyslovosti)" [Financial Stability of Joint-stock Enterprises and Methods of Providing it (for Example, Food Industry Enterprises)]: *dys. ... kand. ekon. nauk: 08.04.01*, 2006.
- Marshall, Dzh. F., and Bansal, V. K. *Finansovaya inzheneriya. Polnoye rukovodstvo po finansovym novovvedeniyam* [Financial Engineering. A Complete Guide to Financial Innovation]. Moscow: INFRA-M, 1998.
- Moshenskyi, S. Z., and Oliinyk, O. V. *Ekonomichnyi analiz* [Economic Analysis]. Zhytomyr: Ruta, 2007.
- Obushchak, T. A. "Sutnist finansovoho stanu pidpriemstva" [The Essence of the Financial Condition of the Enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 9 (2013): 92-100.
- Ospishchiev, V. I., and Nahorna, I. V. "Klasyfikatsiia chynnykyv vplyvu na finansovu stiikist pidpriemstv" [Classification of Factors Influencing the Financial Sustainability of Enterprises]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh*, no. 2 (2009): 218-223.
- Plysa, V. I., and Pryimak, I. I. *Stratehiia zabezpechennia finansovoi stiikosti subiektiv hospodariuvannia v ekonomitsi Ukrainy* [Strategy for Ensuring Financial Stability of Economic Entities in the Ukrainian Economy]. Lviv: ATB, 2009.
- Poddieryohin, A. M., and Naumova, L. Yu. *Finansova stiikist pidpriemstv v ekonomitsi Ukrainy* [Financial Stability of Enterprises in the Economy of Ukraine]. Kyiv: KNEU, 2011.
- Salyha, K. S., and Vlasenko, S. A. "Metodychni pidkhody diahnostuvannia finansovoho stanu pidpriemstva" [Methodical Approaches for Diagnosing the Financial State of the Enterprise]. *Derzhava ta rehiony*, no. 3 (2007): 204-210.
- Selezneva, N. N., and Ionova, A. F. *Finansovyy analiz. Upravleniye finansami* [The Financial Analysis. Financial Management]. Moscow: YuNITI, 2013.
- Sheremet, A. D., and Negashev, Ye. V. *Metodika finansovogo analiza deyatelnosti kommercheskikh organizatsiy* [Methods of Financial Analysis of the Activities of Commercial Organizations]. Moscow: NITs INFRA-M, 2016.
- Tereshchenko, O. O. *Finansova diialnist subiektiv hospodariuvannia* [Financial Activity of Economic Entities]. Kyiv: KNEU, 2003.
- Tsal-Tsalko, Yu. S. *Finansova zvitnist pidpriemstva ta yii analiz* [The Financial Statements of the Enterprise and its Analysis]. Kyiv: TsUL, 2012.
- Vasilenko, A. V. *Menedzhment ustoychivogo razvitiya predpriyatiy* [Management of Sustainable Development of Enterprises]. Kyiv: TsUL, 2015.
- Zaytsev, O. N. "Otsenka ekonomicheskoy ustoychivosti promyshlennykh predpriyatiy (na primere promyshlennosti stroitelnykh materialov)" [Assessment of the Economic Sustainability of Industrial Enterprises (for Example, the Building Materials Industry)]: *avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05*, 2007.
- Zhuravlyova, O. Ye. "Finansova stiikist pidpriemstva: teoriia i praktyka" [Financial Sustainability of the Enterprise: Theory and Practice]. *Formuvannia rynkovoi ekonomiky*. 2009. <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/18846/523-536.pdf?sequence=1&isAllowed=y>